

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak postájában.

Bérmontellon leveleket csak ismert kőből fogadjunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az arad-csanádi egyesült vasutak postájában, hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és csütörtökön után is.

Előfizetési árak:

helyben: vidékre:
1 évre 12.- frt 1 évre 14.- frt
6 hó 6.- frt 6 hó 7.- frt
3 hó 3.- frt 3 hó 4.- frt
1 hó 1.- frt 1 hó 1.20 frt

Hirdetési díja:

10 soros hirdetés egy soros hirdetésnél 6 kr., minden kötetkötésnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitólír sora 15 krajczár.

Dajkamesék a politikában...

Bécs, november 19.

Oroszország ismét úgy viseli magát Európával szemben, mint valami durva dajka az ápolására bízott gyermekekkel, kiket legszívesebben ijesztéssel csendesít le. Csak hogy Európa már rég óta nem oly kiskorú, mint az orosz politikások képzelik a Russzia a legutolsó, kinek említeni keresi a táplálékot; ennek elleni vágyó karjaitól megóva akar lenni. Készülődéseivel, melyek mindig a legalkalmatlanabb s legrosszabb pillanatokban történnek, Oroszország, mint hirlapjai biztosítanak, csak a rossz akaratokat elijeszteni, a békebonókat megfélemlíteni, Európát csendes szenderegésre kényszeríteni akarja.

Azaz, legelőször mindig megkísérli eltagadni a készülődések létezését és csak aztán, mikor a tények ezen hazugsággal a legkisebb ellenében mutatkoznak, folyamodik azon mentegőzésekhez, mely ugyanazon igényt tartja a becsületesre, mint a hazugság, ezen igazi moszkovita tulajdonság.

Ha a legújabb tour, melyet a moszkovitizmus legutolsó rémképeivel, — az ótszázmillió kölcsönrel összekötött hadtestszaporításokkal, — Európa nyugalmának s különösen a tőzsdének játszott, ama rombolások által, melyeket az általános vagyonban okozott, oly igen szomorú nem lenne, jót lehetne nevetni azon groteszk forgásokon és tekerényességeken, melyekkel a pétervári officiózusok fáradoznak, hogy kormányuk pénzügyi és katonai intézkedéseit a lehető legártatlanabb világításban láttassák. Bennünket hiába ámitanak az uraságok. Mi itt nagyon jól tudjuk, hogy nálunk tulajdonképpen miről van szó.

Tudjuk, hogy sem a csapatok eldőlése, sem az új kölcsön, nem háborus célra szolgálnak, hanem az előbbiek első sorban arra, hogy a császár s a nép előtt plauzibilis ügyet nyújtsanak. Viszgrádskij pénzügyminiszter urnak az utóbbira nézve; tudjuk továbbá, hogy másodsorban a csapatelöléselőkkel nekünk imponálni, új kiadásokat, pénzügyi képességünk új győngyítését okozni, a kölcsön művellettel pedig a

magyar konverziókat ártani akartak. Az urak azonban minden irányban elszámolták magukat: mert bár lehető teljesebben kiépített hadserevetünknek, mint ezt a legújabb katonai javaslatok bizonyítják, de az adófizetők új megterhelése minden áron el fog kerülni, új felszerelési hitel okvetlen s határozottan nem fog követeltetni. És a ki konverziót illeti, akkor, mikor az tényleg megkezdendő lesz, az európai piac az oroszokat már rég felszívta s ki is izgatja.

Stratégiai intézkedéseink olyanok, hogy a háború egy helyen sem lehet meg bennünket, hogy a benyomuló ellenség elé mindenütt dus készletekkel és ellenállási eszközökkel ellátott hadoszlopok állhatnak, melyek azt szétzúrnák és csufos visszavonulásra kényszerítik: háromszor huszonegy óra alatt messzenyuló határaink bármely pontján háromszáz ezer embert összpontosíthatunk.

Ez hadügyi kormányunk gondosságán kívül Baross és Baczó hemmarquis nagy értelmének s erélyének köszönhető.

Röviden, az orosz rémképek nálunk teljesen eltévesztik hatásukat, dajkamesék csak s megnevettetnek bennünket.

A népoktatási jelentés. A népoktatásról szóló jelentés, melyet a kultuszminiszter évenként a ház elé terjeszt, eddig nem képezte parlamenti elintézés tárgyát. A ház tagjai értesültek a jelentésbe felvett tényekről, de a tapasztalt jelenségek parlamenti értékelése, legfőképpen indokolt lehetett volna. Most, a kultuszminiszter egyenes kivánására, a benyújtott jelentés a ház által kiadott a közoktatási bizottságnak, a melynek elnöke alkalmra lesz a jelentésben foglalt nagyszerű jelenségekre nézve nyilatkozni.

A Vaskapu szabályozása. A „Pol. Corr.” budapesti levelezője szerint a Vaskapu szabályozását bizonyára megkezdik jövő tavasszal s mivel az első évben a munkálatokra legfeljebb 150—200,000 frt, a második évben pedig 500,000 frt szükséges, azért a szabályozás céljára hitelművelet csak két év múlva lesz szükséges. Az erre vonatkozó művelet késztetlenségül önállóan fog keresztül vitetni.

Tanítás és nevelés.

1.

Nem szándékom új eszmékkel elő állni, sem pedig másoknak tanácsot adni; mert az új helyes eszmék felfedezése nem könnyű dolog, más felől pedig nem hiszelek magamnak azzal, hogy mások épen az én tanácsaimra szorulóknak. Különböző vérmérsékletűek fogva is inkább konzervatív nézeteket vallók s nem igen tudok az új eszmékért lelkesedni, míg helyességükről meg nem győződtem; de azért fatalista sem vagyok, hogy minden régi elvbe bele nyugodjak csak azért, mert már régi. Konzervativizmusom abban áll tulajdonképpen, hogy csak azokat az eszméket tartom helyesnek, melyek nem lökik ki meguk alul a régi alapot, melyek csak az uton nyerik meg létük jogát.

A tanításban ép úgy, mint egyéb emberi intervényekben meg kell lennie a folytonosságnak; a körülmények módosítólag hathatnak egyikre is, másikra is, de lényegben mégis ugyanazok maradnak, mert a szubjektum, melyre vonatkoznak, az ember mindig ugyanaz marad. A klasszikus ókori emberek, ugyanazon törvények szerint gondolkodtak, mint a jelenkori művelt emberek; a barbárak is ugyanazon gondolkodási törvények az irányadók, mint a művelt emberek, de a világ, melyben gondolkodásuk mozog, sokkal; ennél fogva nagyon hajlandók vagyunk a művelten ember csekélyebb észtehetőségének tekinteni, mint a műveltet. Ez a félreértés pedig megint csak arra vezet, hogy az eszmék folytonosságát megzavarjuk s az összehasonlításokat, vagyis azonos fogalmakat külön választjuk.

Epen így tesznek azok az igazán konzervatív pedagógusok, kik szemükből vágnak, hogy mi csak tanítunk és nem nevelünk. Erre ugyan azt mondhatnók; hogy mi éppen úgy tanítunk, mint a hogy ők tanítottak minket, pedig aligha ismernek el, hogy ők nevelésünket a tanítás mellett elhanyagolták. És igazuk is van, mert nevelés nélkül elemi és középiskolában, hol a gyermek akaratával szabadon rendelkezünk, tanítani nem lehet. Hogy példák illusztráljam, van egy eleven eszt tanítványunk, kivel ideje korán elhitették, hogy ő zseni; hamar ki is kap ő minden studiumból való

lami, de tudásában nincs rendszer; nem áll-e itt egy nagy feladat a tanár előtt, hogy a tehetséges gyermek lelkehez vezető kulcsot megjelölje a tudásba rendszer hozzon be, s azval, hogy a tanulást megszerettesse. Ha a lélek nyitjának felkutatása nem nevelés, akkor nevelés nem tudom mi az. Valóban nem nevelünk-e akkor, mikor a tudással kérdő gyermeknek korlátozni igyekezzünk? Nem értünk-e már el bizonyos eredményt abban, hogy tanítványaink nem alakooskodnak, egymás ellen keveset vádalkodnak. Vajon nemesebb érzelmek szülné-e a két tulajdonságot, és ha igen, nem lapang-e megettük a bosszuvágy és irigység; igaz his az, hogy az alakooskodás helyébe az ösztönesség mellett belopódzott egy kis konfidencia, az árulkodás elmaradása a tanulótalan zajosabbakká, pajkosabbakká tette, de a két tulajdonság jelenlétét én nem nevelésiösszegnek, hanem gyermekekességnek nevezném. Gyermekekességnek, melyet nem szabad féltelenül szabadjára eresztetni, hanem józanul és különösen szeretettel a helyes uton meg kell tartani.

Fentebbi gondolatok vezettek arra, hogy a középiskolai tanítás és nevelésről néhány általános eszmét elmondjak, az egyszerűen választva a tanítást a neveléstől.

Nagyon elkapott, de azért mégis helyes és mai nap is érvényes paedagogiai elv, hogy haladjunk az ismeretről az ismeretleire; ebből következik az is, hogy legelőször igyekezzünk tisztába jönni a felett, mit tud, vagy mit tudhat a gyermek bizonyos korban, s a tanítás egy bizonyos fokán. Nem oly könnyű munka ez, mint a miyennek látszik a legtöbbszor nem is fogjuk fel helyesen, sőt csaknem mindig fordítva alkalmazzuk. Évtől kezdve osztályba lép a kis deák, a szaktanár kezdi examinálni, hogy mit tanult a múlt évben. A dolog természetéből kifolyólag a gyermek, ha csak nem valami kis bölcs, határozatlan, bizonytalan feleletet ad. S mi azzal reagálunk, hogy semmibe vesszük tudását, direkt indirekt lecsúsztatjuk múlt évi tanítóját, pedig meg lehet, hogy ugyanakkor egy más osztályban bennünket hasonló okból szidnak. Nem, ez az ut nem vezet bennünket arra, a melyen célhoz érhetünk. Az összehordott kónalmaz sem nyújt nekünk fogalmat arról, hogy mily imponáns épület emelkedik belőle, de a hozzáértő mégis megtudja az egyes kö-

vekből is mondani, vajlon szolid lesz-e az épület vagy sem; ép úgy a nem egészen tisztázott eszmék is vetnek már némi fényt jövő munkálkodásunk sikerére, csak ne bécsmunkálkodás az anyagot, s elődeink munkáját. Nem ebben áll az ismeretlenségről az ismeretre való haladás; hanem abban, hogy ne tanítsuk a gyermeknek azt, a mit már tud. Gyakran a forma megáll benne a tudást, a megrendül önagához való bizalma és mi tanítók kétségbe esünk a gyermek tehetősége felett, mikor oly egyszerű kérdésekre sem tud felelni, melyek minden józan ember tudatában meg vannak. Nem tud felelni, mert nem bízik magában. Nagyon sokszor csak az önbizalom hiánya képez választalat egy jó tanuló a egy közepes tanuló között; innen van, hogy ily közepes tanuló a felső osztályokban kezd lassanként kiemelkedni társai közül azon mértékben, amint önbizalma visszatér, míg a vérmérsékletlenül fogva merészebb tanuló tehetőségének megfelelő nívóra száll alá.

Legyen tehát eljárásunk az alsó osztályokban kathechizáló, de vigyázzunk, nehogy abba a hibába esünk, mit az u. n. Kármán iskolájának hivatalosan utasított tettek, hogy folyton kathechizálják, s ezzel a gyermekben minden eloquoenziát elöltek. A gyermekből vegyük ki kérdéseket, a mit tudhat, ezzel azt érejtük el, hogy öntudatos tanuló s nem csócskál el a testfejlődés rovására drága idejét a magolásra, továbbá, figyelmét is lekötjük, mert akkor szokott a gyermek szórakozni lenni, midőn az előadott tárgyat nem érti; de már csak a kötelező érzet kifejtése miatt is adjunk fel neki lezáró, és követeljük meg, hogy a feladatot szépen szabatosan el is mondja és így az új és régi iskola magában talán kárhoztatható elve szépen kiegyenlített, vagy is csak akkor járunk az egyedül helyes uton.

Igy bevezetve a kérdést azt gondolnók, hogy talán nagyon is könnyű megtalálni a helyes utat, vagy talán már rajta is járunk pedig még nagyon messze vagyunk tőle. Már fentebb hangsúlyoztam, hogy a dolog természetéből fogva, nem vihet magával a tanuló egyik osztályból a másikba valamely befejezett egységet, vagy ha még a matematikán megengedjük is, de egyéb tárgynál, minthogy a tananyag részei nem feltételezik sorosan véve egymást, csak lassan fejlődik a gyermek észjárása oda, hogy min-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(November 21.)

Emlékbeszéd

Trefort Agoston fölött.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája —
(Vége.)

Tisztelt Közönség! Időmet, tehetséget nem vennem tekintetbe, ha Trefort Agoston e téren való tevékenységét csak vázolni is próbálhatnám, hisz ugyasólván egy és fél évtized kultúrértelmét kellene akkor vázolni. Másfél évtizedet, melyben — új középiskolai törvény, tantervek, utasítások, új tankönyvek, új állami népiszkolák, felsőbb népiszkolák, tanítói nyugdíjtörvény, egyetemi reformok, egyetemi paloták, felsőbb leányiskolák, ipariszkolák, kisdudóvák, egészségügy, képzőművészet, művelési ipar, rendezetek, szabályzatok, apró nyit „levelek” összevissza követik egymást... Engedje meg a T. K., hogy ezek és még többek részletezése helyett inkább e téren való tevékenységének egy két főbb irányára mutassak.

Köz tudomás dolog és nem frásis az, hogy az iskola a nemzet legvitalisabb érdeke, hol egyaránt fontos az mit tanítanak? és kik tanítanak? Egyetlen, még oly hatalmas állam sem hanyagolhatta ezt el büntetlenül. Róma világhódító volt, polgárai büszkék és szabadok mindaddig; míg az a büszke és szabad polgárság volt gyermekeinek nevelője; de ugyanaz a Róma elbukott, polgárai félőrül Caesarok előtt hunyászoltak meg és rabzsolgáltak lettek; a mint a gyermekek nevelése rabzsolgásokra került. Mert úgy van már az, sem isten, sem ember azon nem változtathat: olyanok lesznek gyermekeik, a minők ti vagytok szülők, tanítók, tanárok és olyanok, lesznek: a minők ti est a tanítót, tanárt tekintitek. Jól tudta ezt Trefort, azért törekedett mind két osztályt anyagi és erkölcsi tekintetben lehetőleg emelni. Tanítói nyugdíjtörvény, tanfelügyelőségek új szervezése, a tanító és

tanítóné-képzők fejlesztése, a tanárképzés szervezése, a mintaközépiskola, a tanárképző szemináriumok föllállítása, az alkalmazásnál a szigorú szakképzettség megkövetelése: mind ide ezelőztek.

Gyűlölte a proletaritust és nemkülönben prókátort nemzeti jellegűnek. Legutóbban beszélt a szülők „febris gymnasiális nervosa szupidá”járól, a gymnasiális lázról, melyet apáinktól örököltünk, melynek rossz voltát magunk is belátjuk, de a melyről letenni csak nem tudunk. Mindent elkövet, hogy ne tóduljon minden a gymnáziumokba, hanem csak a tehetségek elitje; rajta van, hogy azokban csak azok maradhassanak, kik kiváló tehetségeikről fogva arra hivatják, hogy előbb-utóbb nemzetük fejlődésének vezéreivé váljanak, a kik pedig nem odavalók: azok menjenek a tehetségeiknek jobban megfelelő pályákra.

E tekintetben oly lökést adott a nemzetnek, hogy az egyben-másban elérhet a kijelölt útról, a részletekben változtathat, de se vissza térni, se megállani többé nem tud.

Bármily nehezen ment is, de el lett ismertette minden vallásfelekezettel, mint iskola fenntartóval az az elv: hogy a közoktatás nem felekezeti, hanem nemzeti és egy, és hogy ebből folyólag az államnak ellenőrző jogát az iskolák fölött kétségbe vonni nem lehet. Így kerülnek az összes iskolák az állam felügyelete alá. Követte, megelőzte ezt a gymnáziumok szervezése külsőleg, belsőleg egyaránt. Palotaszert gymnáziumok emelkednek mindenfelé; szertáraitra, muzeumaikra, könyvtáraikra évente ezreket utalványoznak, hogy a tanulónak semmi eszköze ne hiányozzék. Tanárutalványok kiadását követelve; képzését oklevél nélkül senki többé alkalmazást nem talál. A tanítást magas követelést új Tantervek, utasítások szabályozzák; a tanítás segédességei, a tankönyvek szigorú bírálatok alá vetvők. A tanításban gondot és lelkeséget, a felügyelésben humánus eljárást, az eredmény megítélésében a legnagyobb saigort

kívánja, hogy minden oda való tehetség valódi kiképzésben részesüljön, minden oda nem való pedig elriadjon. Ilyen az új gymnázium és hogy valamennyi ilyen legyen: arra irányult törekvése. Ezek keresztülvitelére az ország főigazgatóságait megszaporította, az egész ország területét új főigazgatóságokra osztotta. A felügyelet alá került országos érdeklő felgyűléseimnek kiegészítését, kellő felszerelést fogantatva vétte, ha másként nem ment, hát állami segélyvel; viszont a pusztán helyi vagy felekezeti érdekeket irtalom nélkül törőbe hozta, ha azok saját erejükkel az állam követelésének mértékéig emelkedni nem tudtak.

Az így felszerelt, kifejlesztett, fokozottabb igényű gymnáziumok mellé az odanem való növendékek levezetésére a szakiskoláknak egész sorát állította. Így lépnek a régi középiskola mellé a reáliskolák, melyeket szintén kiegészített és a régi középiskolával egyenlő rangra emelt. Így lépnek mellé a különféle ipariszkolák, ipari tanműhelyek. Iparmesterek képzése, technológiai iparmúzeum, iparművészeti iskola a maga mintázó, dekoratív festő, faragó, metsző, véső osztályával, ügyvezetési intézet, a kereskedelmi iskolák és akadémiák, a polgári iskolák; hogy mindenki oda alhasson, a hol tehetőségei fogva legjobban megállya a helyét.

A mint polgári iskoláival értelmes polgárt, ipariszkoláival képzett iparost, kereskedelmi iskoláival tág látókörű kereskedőt, gymnáziumaival alapos kézünltségű ifjakat akar, akkorp betetőzésül akart oly főiskolákat is, a melyek ne diplomaosztogató helyek legyenek, hanem az igazi műveltségnek, tudományosságának tüzhelyei. Annnyit tett e téren, hogy szinte nagytűz nélkül főiskoláink újalakotójának nevezhetjük. — Csak a budapesti egyetemre kell itt gondolnunk. Azon az egyetemen, minisztersége kezdetén 70—80 ember tanított, ma 200-nál több; akkor az országban amaz első intézet három nem neki való épületbe szorogott, ma vagy husz palotaszert épületbe lakik; a hallgatók száma azóta megduplá-

zódt: akkor elég volt az egyetemi katólikus általános járvány, ma annak háromszorosára került. Csak is így lett belőle egyetem, a tudományhoz és nemzethez egyaránt méltó; viszont a sok fejletlen jogakadémia legtöbbjére kimondva a halálos ítélet.

Kiterjed gondja a művelés és művészetek fejtegetésére is: a mintarajztanodák, a rajztanárképző, a festészeti mesterszkola, a színésziskola, az országos zeneakadémia, az országos emlékek gondozása: e téren kiválóbb tettei; van érkeke a nőnevelés iránt, eszközölésre különféle nőipariszkolákat, polgári- és felsőbb leányiskolákat szervez; és így tovább... a házi ipar legkedvezőbbé czikként a női ipar teremtéséig. az abcés könyvtől a T. Akadémia kiadványaiig, a kisdudóvától, az általános egészségügyig, ásványvizelők krajczáros ügyeig az ezerekre kiterjedő kiállítások; mindent fölöl tevékeny szelleme. Semmi sem oly nagy, mitől megrettenne, semmi sem oly kicsi, mit figyelme nem méltatna, ha abból a közjóra hasznót lát háramlani. Szidják, gunyolják; családai bajai szívót zúzzák össze; mocsokos gyauusítások lelket háborítják; a pártokkal, felekezetekkel, megosztosodott előítéletekkel való viaskodásban meg-megtántorult, ... eszébe jutnak ifjúságának aranyálmái; azaz ábránd! azaz eszmény! ... csüggedt lelke felébreszt: „nincsen nálunk szellemi szabadság!”... de újra tovább halad, terv tervet követ, alovább alakítását és mikor ily lázas tevékenység után 71 éves korában a halálos kór ágyba dönti: akkor még legalább egy évig eseng ... oly fáradhatatlan, oly sok a tenni valója.

Az az egy év többé már nem adatott meg neki. A nemzetgazda és közoktatási miniszter, a politikai és író, a merész rüpti analízis és ideges ember — nincsenek többé. De hol van mind e széleskörű, látzólag rendszertelen tevékenység öszekötő kapcsa? vezéreszméje? Legjobban megmondja ezt ő maga az év májusában írt egyik levelében: „Mit használ nekem, ha tudom, miként kell a falusi népesség szá-

mára egészséges lakást építeni, ha nincs mód, olyat tenni. Ha nincs a gyermekeknek a g, nincs a s m e r e t, érzék. Ki házáját erő és műveltség magasabb színvonalára akarja emelni, annak kell e három irányt felkarolni. Törekedni a közgazdasági és oktatási és közoktatást emelni, ezek emelkedésével fog emelkedni a közegészségügy is.” Ha lebeg ezeme előtt: a g y o n o s s á g, mely függetlenül tessai az egyént és hatalommal az államokat abban a korban, ha máholnap csakis gazdasági háborukat visel a vallási és grammatikai háborúk helyett; e gy t o v á b b, mely a legyőzt és államot győvő ember képessége, tess a legjobban megválasztására: műveltség, mely ép úgy nemesség és jószág, mint a hogy a tudatlanság: nyomorúság: m t v e l t s é g m e s k o z s a s s a g, hogy az utóbb meg az a rettenetes magyar hit, mellyel a magyar anyák csokos örömkömben anyagnak kínálják gyermekeiket és a mely hit Európa gyermekhalandósági táblázatán a legsötétebb föltá Magyarországot teszi.

Hogy voltak hibái, tévedései, hogy folytonosan az európai műveltségre eszegett tekintete a specialis magyar művelődés szükségletét sokszor nem látta, félreismerte, ki tagadná? A ki hibáin megütközik, az feledje, hogy az árnyék teszi a fényt ragyogóvá, hogy a nemes törekvések mellett a gyöngeségek teszik az embert emberrel. En nem tudok emlékezni másra bucsuzni, mint ama fohással: adjon nekünk a magyarok istene: menél! többet, hozzá hasonlót.

Varga Ottó.

Látszat és való.

(Regény öt könyvben.)

— „Aradi Közlöny” kiadása vémetől fordította: —

D E N I S E.

Negyedik könyv.

(57-ik folytatás.)

Robert némán intett fejével, egészen el volt kábulva. A tőzde bezárt, a mely ma a törvényes időn jóval tovább maradt a szorongásig meglevő és melyből a k szorongat csak erőszakkal lehetett eltávo

(Folytatása következik.)

BUDAPESTI TŐZSDE.

November 19-én.

Pénz	Áru	Pénz	Áru	Pénz	Áru	Pénz	Áru
M. kir. arany. adóment. 48...	100 50	100 80	Magy. orsz. bank részvény-társaság	—	—	Pesti közti vaspálya	403
M. v. papírpénz adóment. 58	—	91 20	Oszt. hitelintézet	910 30	310 50	Pesti közti vasp. évezet-jegy	100
M. v. papírpénz 120 trt o. é. (300	146	147	Oszt. magyar bank	873	878	Budapesti III. ker. takarék	108
ts.) 58	146	147	I. magyar iparbank	153	155 60	Országos központi	452
M. v. köl. 120 trt egy. dbkban	—	—	Pesti magy. keresk. bank	712	715	Pesti hazai elad.	7325
M. 1809. kel. v. a. kötv. (els.)	97 50	98	Bécsi bizt. társulat	199	203	Egyesült Budapest fővárosi takp.	452
adóment. 58	—	—	Récsi élet s jár. bizt. társ.	210	215	Magyar ált. takarékp. részvény.	88
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.)	114 50	115 50	Első magy. általános bizt. társ.	3050	3075	Augut	145
adóment. 58	—	—	Fonciere pesti bizt. társ.	70 25	71	Általános waggon kölcs. társaság	69
M. 1876. kel. aranyban (els.) adó-	120	130	Magyar-franczia bizt. társ.	175	180	„Franklin”-társulat	198
ment. 58	120 50	130	Pannónia visszab. társ.	975	986	Ganz és társas. vasón. és gépgyár	826
M. kir. nyereség-kölcsön 100 trt	126	136 50	Concordia malom	525	528	Geschwindt-féle szeszgyár	830
50 ft drója	126	126 50	Első budapesti malom	1030	1040	Gyapjúm. és biz. I. magyar	246
Tiszai és szegedi kölcsön 48	104 50	105 50	Erzsébet malom	242	244	Keresk. épülete	675
M. k. földm. kötvények 58	—	—	Hengermalom	525	530	Könyvnyomda „Atheneum”	14
„rad. 58”	104	105	Luiza malom	252	255	Pesti	1070
M. k. földm. kötvények tenneli 58	104	105	Molnár és ártók malma	353	355	Köszvény és tólagy. (Drasche)	221
„rad. 58”	104 50	105 50	Pannónia malom	765	760	Nemzetközi waggon-kölcsön-rész-	59
M. k. földm. kötvények horvátb-	104	—	Viktoria malom	130	132	vénnyársaság	60
orv. 58	104	—	„Adria” m. tengeri hajóz. részv. t.	175 60	176 50	Pesti építő-társaság	100
M. k. földm. kötvények erdélyi 58	104 50	105	Álföld-fiumei vasút 58	—	—	Rimamurány-salgótarj. vasútvérs.	171
„erdélyi jelz. urb. vk.	—	—	Bátaszék domb-zákany vasút 58	—	—	Salgótarjáni közszénb.	152
„100 lit 58	98 50	99 50	Déli vasút 58	—	—	Schlick-féle vasó. és gépgyár	810
Szőlődezmavált. kötv. (100 trt) 58	100	100 50	Erzsébeti vasút 58	154 50	155 50	Schlick-féle vasó. és gépgy. II. kib	270
Pest var. kölcsön 1870. évbeli 68	159 50	107	Kassai vasút 58	172 50	173 50	Sertőzde első magyar	110
„1871. évbeli 68	107	109	Kassai-óderbergi vasút 48	142	143	Szálloda-részvénytársaság	104
Budapesti f. 1880. kölcsön 68	100 75	101 50	Magyar galiczi vasút 38	160 50	161 60	Tégla- és meszegető ujak	149
Budapesti bankgyén. részvény	100	100 50	M. ny. v. (sz. gy. g. galiczi vasút 58	157 60	158	Törk dohányrészvény	25
Magy. ált. hitelbank	281	281 50	Oszt. áll. m. vasút 58	232 50	233	Göz téglagyár kőbányái	102
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	—	—	Pécsi arcai vasút 58	—	—	M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv. 4. sz	105 50
Magy. lesz. s. pénzváltóbank	89 25	89 60	Tiszai vidéki vasút 58	—	—		
			Oszt. dunagőzhajózási társ. 58	—	—		

Pénz	Áru	Pénz	Áru
M. földhitelint. papírrétek 58	102	103	
„ „ „ „ „ 48	101	101 50	
„ „ „ „ „ 48	99 50	97	
„ „ „ „ „ 48	127	129	
„ „ „ „ „ 58	102 50	103	
Kisbirt. orsz. földh. int. 58	101 50	102 25	
Oszt. magyar bank o. é. 58	101 75	102 30	
„ „ „ „ „ 48	99 80	100 60	
„ „ „ „ „ 48	99 90	100 60	
Pesti keresk. bank „ 68	102	103	
„ „ „ „ „ 58	101	101 50	
„ „ „ „ „ 58	101	101 50	
Albina tak. és hitelint. 68	101	102	

Egy jó családból való gyakornok

azonnal felvétetik
Mittelmann és társai
szeszgyári irodájában.

Jelentkezés a gyári irodában.

Hirdetmény

A jövő évi újonc állításra vonatkozó összeírás munkálatait teljesítésként előjából felhívatom az 1869. 1868. 1867. és 1866. évben született helybeli, vagy idegen illetőségű hadkötelesek, miszerint f. év november havában Arad sz. kir. város katonai ügyi osztályánál (városi ház földszint keleti rész) az illető lajstromba leendő bejegyzés végett jelentkezzenek, és egyúttal figyelemztetnek, hogy a kik ezen jelentkeést elmulasztják, az 1868. évi XL. t. cz. 42. §. értelmében szigorúan megbüntethetnek.

Aradon, 1888. november hó 9 én.

Arad sz. kir. város tanácsa.

Hirdetmény

A nagymélt. vallás és közoktatásiügyi m. k. Miniszter 40404/1888 sz. a. kelt rendeletére ezennel közzé tesztetik:

A nem katolikusok által Urugnai községben saját lelkészeik vagy konsulaik előtt kötött házasságok érvényesítése ügyében a buennos-riresi csász. és kir. miniszterresidens közlekedéssel a következő rendelvényt mutatta be:

Urugnai községben sematusa és képviselő kamarája közös gyűlésben egyetelve a következőket rendelik:

Hirdetmény

1. cikk. Hivatkozással az 1878. évi szeptember hó 24-én és október hó 28-án hozott törvények rendelkezésére, az ezen községben nem katolikusok által saját lelkészeik, vagy konsulaik előtt kötött házasságok érvényesítésére a az ezen házasságokból származó gyermekek törvényesítésére újból két évi határidő engedélyeztetik.

2. cikk. Ugy ezelőből, hogy a fentebb idézett törvények joghatályában részesüljenek, hogy a házasságok mindkettőn egyetértéssel, honnan elegendő ha azok egyike tesz jelentést és bebizonyítja, hogy a házasság a törvény által kívánt általános rendelkezések alá esnek.

3. cikk. Mindazon szabályok, melyek a jelen rendelvényvel ellentétesek, hatályon kívül helyezettnek.

4. cikk. A fentebbiek tudomására hozandók. stb. Montevideo a képviselő kamarájának ülésében 1888. évi július hó 12-én. Aláírva J. A. Magarinos Cervantes, Manuel Garcia y Santos kiadó titkár.

Aradon, 1888. évi november hó 9 én.

Arad sz. kir. város közigazgatási bizottsága.

Pénzkölcsön

közvetített önálló, elfogadható társadalmi állásban levő egyének részére, n. m.; iparosok, kereskedők, hivatalnokok, katonatisztek, magánzok, birtokosok, stb., ugyszintén, hölgyeknek is módhoz képest 50 frttól 1000 frtig, mint magán személyhitel, könnyű havi vagy három- vavi törlesztésre, 6 százalékos kamattal.

Ingatlanok betáblázását

1000 frttól 11 millióig, tetszés szerinti amortizációra, esetleg amortizáció nélkül.

Konvertálások (átíratások) — kölcsön-ügyletek, hitelintézetek előnyösen eszközölhetők. Megbízások discret pontossággal teljesítenek. — Bővebbet:

Steiner G. A. Budapest,
Gróf Károly-utca 12
Levéli megkeresésekhez 3 drb. válszjegy csatolandó.

Pályázati hirdetmény.

Palla József volt kapruczai körjegyző halálával megüresült kapruczai körjegyzői állásnak a kapruczai körjegyzői irodában megjelendő választás útján leendő betöltésére határnapul f. évi december 18-án d. e. 10 óráig kitűzöm, és pályázni kívánók felhívatom, hogy törvényszóron felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám legkésőbb a választást előző napon benyújtsák.

Radna, 1888. november hó 15-én.

Csukay Sándor.
főszolgabíró.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának III. kerületében egy törvényhatósági bizottsági tagnak helye. 1887. évi január hó 1-től szamítandó érvénnyel; a IV. kerületben szintén egy törvényhatósági bizottsági tagnak helye. 1889. évi december 31-ig terjedő érvénnyel; választás útján betöltendő.

A választásra határidőül 1888. évi november hó 25-ik napja kitűztetik.

Választási helyül kijelöltek: a III. kerületben a kapu utcai városi közszégi iskola, a IV. kerületben a Kossuth-utcai városi közszégi iskola.

A III. kerületben választási elnök: Varjassy József, helyettes elnök: Remeti Fülöp Károly.

A IV. kerületben választási elnök: Tarjányi Vilmos, helyettes elnök: Nikolicz Péter.

A választás kezdődik reggel 9 órakor, és végződik délután 5 órakor.

A szavazás személyesen beadott szavazatlapon által történik.

Kelt Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1888. évi november hó 14-ik napján tartott rendes havi közgyűléséből.

Salacz Gyula,
polgármester.

Kéves haszon, nagy forgalom.

Teljes tisztelettel értesitem nagyrabecsiült vevőimet és a t. közönséget, hogy a legújabb árucikk-ekkel dusan ellátam

kézmű-, rövid-, norinbergi-, fehérremű-áru

és
gyermekjáték-üzletemet.

Leszállított áruk, mesés olcsóság és a cikkek finomsága felülmúlhatatlanok.

Egy vég-áron 30 rft. 4.50 5.50 6. — 7. — 8. rft.
Csoda-erősz és szilárdi vászon 5. 6. 7. 8. 15 forintig.
Különféle vászon rft. 12. 14. 16. 18. 20. 25. 30. 35. 40. 45. 50. 55. 60. 65. 70. 75. 80. 85. 90. 95. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

Ezeket kívül felhívom a t. közönség figyelmét az annyira megkedvelt

5, 8, 10, 15, 20, 25 kros kiállításai bazáromra,

mely a legzebb és a legválasztékosabb tárgyakból van összeállítva. A t. közönség pártfogásáért és látogatásáért tisztelettel esedezem.

KILÉNYI ADOLF ARAD,

fűtér. arena épület. a kék golyóhoz.
Pontos megrendelések pontosan teljesítenek. — Csomagolás ingyen.

Hirdetmény.

Közmunka és közlekedési m. kir. miniszter ur. O. nagyméltóságának 1888. Október 28-án 48.154. sz. a. kelt magas rendellete folytán a m. kir. államvasutak igazgatóságának vezetéke alatt épült budapesti körvasúton szükségos föld- és sziklamunkák, ültetvényeknek, fónásoknak és védőműveknek; a t. és b. falaknak, az utépítőmunkáknak, a hidak és átvezetők alapozási és falazási munkáinak, ugyszintén a hidak vasszerkezetére helyezendő faalkatrészeknek, valamint a kis nyílászárók felfelrakásának, továbbá a pálya és pályaudvarok kavicsolásának, a faépítmény lerakásának, az épületeknek, s végre a pálya elzárásának és beosztásának helyreállítására ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Ajánlatok csak az összes itt felsorolt munkákra tehetők.

A körvasút megnyitására a szerződési tervzetben vaglyagosan két határidő van kitűzve a miert is pályázók által mindkét bejegyzési határidőre külön alternatív ajánlat nyújtandó be.

Az ajánlatok alapján szolgáló tervek, a tervezeti árjegyzék és költségelírányzat a munkák végrehajtására vonatkozó feltételek, továbbá az ajánlati minták és pályázati feltételek a m. kir. államvasutak D. I. szakosztályának építési irodájában (Budapest, VI. Andrássy-ut 73/75. szám

III. emelet 36. ajtó) reggel 9 órától délután 1 óráig megtekinthetők.

Az ajánlatok megtekintéséhez megkivántató művelet szintén a fentebb említett helyiségben f. évi november hó 15-étől kezdve megszerezhető.

Ezen építési tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb f. é. november 22-én déli 12 óráig nyújtandók be a magy. kir. államvasutak igazgatósági épületében (Andrássy-ut 73/75 sz. a. az első emeleten A I. (a. igazgatási) szakosztály főnökénél.

Minden ajánlat bélyeg ezve, lepecsételve és a következő felirattal nyújtandó be:

Ajánlat a budapest körvasút építési munkáinak elvállalására.

A munkák elvállalására 30.000, azaz harmincezer forint bantárpénz készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon, vagy f. évi november 21-én déli 12 óráig letendő a m. kir. államvasutak főpénztáránál (Budapest, Andrássy-ut 31—75 sz. földszint).

Értékpapírok a betételt megelőző nap tőzsdéi árfolyama szerint — de semmi esetre nem értéken felül — a napi árfolyam 90 százalékával számíthatnak.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bantárpénz tértivevény mellett adandók fel.

Budapest, 1888 évi november 1-én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.